

Kamila Novotná Kružíková

Ústav ochrany a welfare zvířat a veřejného veterinárního lékařství

Fakulta veterinární hygieny a ekologie, Veterinární univerzita Brno, Palackého tř. 1946/1, 612 42 Brno

BEZPEČNOST POTRAVIN –EVROPSKÁ LEGISLATIVA

Uvádění potravin na trh je upraveno řadou legislativních předpisů, jež mají za cíl ochranu veřejného zdraví obyvatelstva.

Základní předpisy potravinového práva na evropské úrovni:

- nařízení EP a R (ES) č. 178/2002, ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin
- nařízení EP a R (ES) č. 852/2004 o hygieně potravin
- Nařízení EP a R (ES) č. 853/2004 kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu
- Nařízení EP a R (ES)č. 2073/2005 o mikrobiologických kritériích pro potraviny

Na trh se nesmí uvádět potravina, která není bezpečná. Potravina nesmí být: škodlivá pro zdraví anebo nevhodná k lidské spotřebě.

EVROPSKÁ LEGISLATIVA

Nařízení komise č. 1881/2006, kterým se stanoví maximální limity některých kontaminujících látek v potravinách

➤ vznik: 19. prosince 2006	pro některou KL
➤ do ledna 2023 celkem 45 novelizací	➤Zákaz používání potravin jako potravinové složky pokud nesplňují ML s potravinami splňující ML
➤ poslední novelizace 7. prosince 2022	
➤ upraveny tzv. MAXIMÁLNÍ LIMITY (ML)	
➤ přímo závazné pro všechny členské státy evropské unie	➤Zákaz detoxikace potravin od mykotoxinů chemickým ošetřením
➤ zákaz uvedení potraviny jež překračuje ML	

ODCHYLKY OD MAXIMÁLNÍCH LIMITŮ

Některé členské země mají v nařízení stanoveny tzv. odchylky od stanovených maximálních limitů mají. Znamená to, že za splnění stanovených podmínek může vyjmenované země uvádět na trh některé druhy potravin, které nesplňují požadavek na maximální limit pro konkrétní kontaminující látku.

DIOXINY A/NEBO PCB

Např. Finsko Švédsko a Lotyšsko v případě lososa obecného (*Salmo salar*) volně žijícího z Baltského moře, pokud je určen ke spotřebě na jejich území – mohou udělovat povolení pro uvádění na trh s překročeným ML pro obsah dioxinů a/nebo PCB. Předpokladem je, že mají systém, jež zajišťuje úplnou informovanost spotřebitelů o stravovacích doporučeních týkajících se omezení konzumace těchto ryb.

POLYCYKICKÉ AROMATICKÉ UHLOVODÍKY

Za předpokladu monitoringu přítomnosti PAH jsou stanoveny odchylky od maximálních limitů pro polycyklické aromatické uhlovodíky. Odchylky jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Tab. 2: Odchylky pro ML PAH (polycyklické aromatické uhlovodíky) - tedy nemusí splňovat stanovené ML

Členský stát	potravina
Irsko, Chorvatsko, Kypr, Španělsko, Polsko, Portugalsko	tradičně uzené maso a masné výrobky
Lotyšsko	tradičně uzené vepřové maso, kuřecí maso uzené za tepla, uzenky a salámy uzené za tepla a maso volně žijící zvěře uzené za tepla,
Slovenská republika	solené tradičně uzené maso, tradičně uzená slanina, tradičně uzená klobása, přičemž „tradičně uzeným“ se rozumí tvorba kouře spalováním dřeva (dřevěných polen, dřevěných pilin, dřevěných štěpků) v udrně,
Finsko	tradičně za tepla uzené maso a masné výrobky,
Švédsko	maso a masné výrobky uzené nad žhavým dřevem nebo jinými rostlinnými materiály.

Právní předpisy se neustále mění a novelizují, což představuje jak pro provozovatele potravinářských podniků, tak dozorové orgány, skutečnost být stále ve střehu. Na plnění požadavků obsahu ML v potravinách dozírají kompetentní kontrolní orgány (Státní zemědělská a potravinářská inspekce a Státní veterinární správa) přičemž vedle kontroly je důležitým nástrojem pro dlouhodobé sledování přítomnosti kontaminujících látek v potravním řetězci tzv. monitoring cizorodých látek.

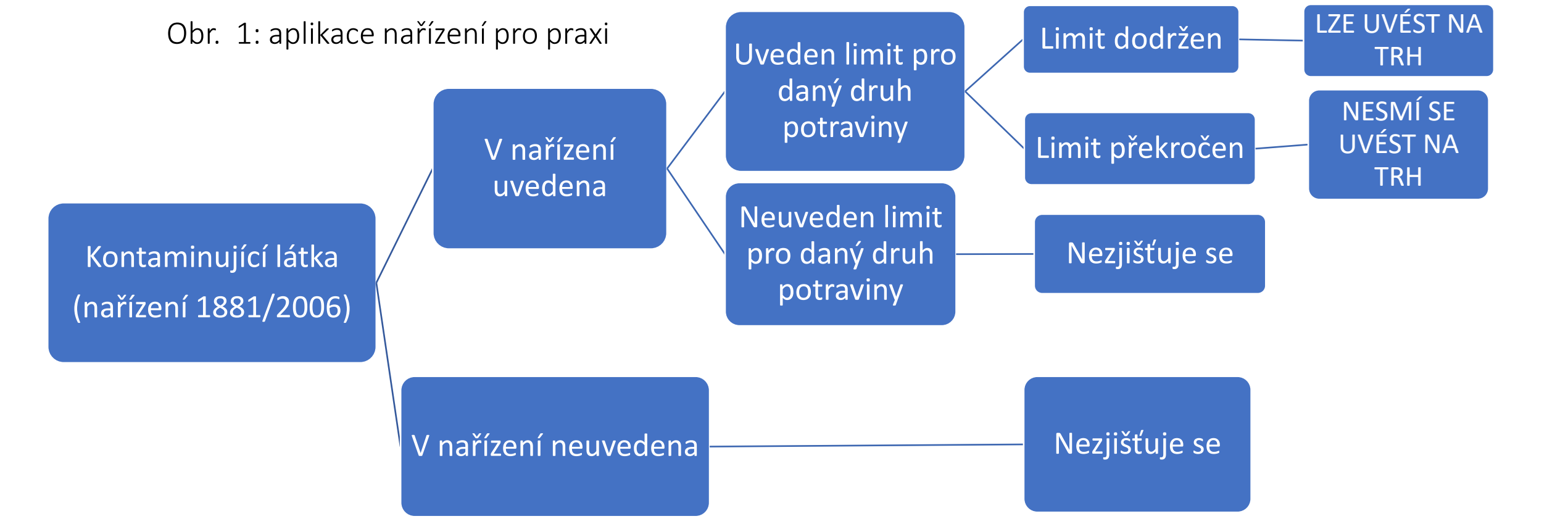
KONTAMINUJÍCÍ LÁTKY (KL)

Definice: dle nařízení rady (EHS) č. 315/93 ze dne 8. února 1993 kterým se stanoví postupy

Společenství pro kontrolu kontaminujících látek v potravinách se kontaminujíc látkou

- rozumí látka, která není do potraviny přidána záměrně a
- vyskytuje se v potravine jako:
 1. výsledek kontaminace z vnějšího prostředí
 2. důsledek produkce, výroby zpracování, přípravy, úpravy, obchodní úpravy, balení a přepravy nebo skladování potraviny. Produkce v tomto kontextu zahrnuje také všechny postupy při pěstování rostlin, chovu zvířat a používání veterinárních léčiv

Jedná se PŘÍRODNÍ TOXINY (z rostlin, řas, hub), KONTAMINANTY ŽIVOTNÍHO PRSTŘEDÍ (kovy, nepovolené veterinární přípravky, průmyslové či spotřebitelské chemikálie přítomné ve vzduchu, půdě či vodě), KONTAMINANTY PROCESNÍ.

Tab. 1: Rozdělení kontaminujících látek v nařízení (ES) č. 1881/2006 v platném znění do oddílů (podtržené a modré jsou KL přidané novelizacemi původního nařízení z roku 2006)

KATERGORIE	SLEDOVANÉ LÁTKY (specifikace
Dusičnany	NO ₃
Mykotoxiny	Aflatoxiny (B ₁ , suma B ₁ B ₂ , G ₁ , G ₂ , M ₁)
	Ochratoxin A
	Patulin
	Deoxynivalenol
	Zearalenon
	Fumonisiný (Suma B ₁ a B ₂)
	T-2, HT-2 toxin(Suma T-2 a HT-2 toxinu)
	Citrinin
Kovy	Námelová sklerocia a námelové alkaloidy
	Olovo
	Kadmium
	Rtuť
	Cín (anorganický)
	Arsen (anorganický)
	3-monochlorpropandiol (3-MCPD)
	3-monochlorpropandiol (3-MCPD)
MCPD s mastntými kyselinami a glycidylestery mastných kyselin	Glycidylestery mastných kyselin vyjádřené jako glycidol
	Suma 3-monochlorpropandiolu (3-MCPD) a esterů 3-MCPD s mastnými kyselinami, vyjádřeno jako 3-MCPD
Dioxiny a PCB	Suma dioxinů (WHO/PCDD/F-TEQ)
	Suma dioxinů A PCB s dioxinovým efektem (WHO-PCDD/F-PCB-TEQ)
	Suma PCB28, PCB52, PCB101, PCB138, PCB153 a PCB180
Polycyklické aromatické uhlovodíky	Benzo[a]pyren a Suma benzo[a]pyrenu benzo[a]anthracenu benzo[b]fluoranthenu a chrysenu
Melamin a strukturní analoga	
Toxické látky obsažené v rostlinách	Kyselina eruková, včetně kyseliny erukové vázané v tuku
	Tropanové alkaloidy
	Kyselina kyanovodíková, včetně kyseliny kyanovodíkové vázané v kyanogenních glykosidech
	Pyrrolizidinové alkaloidy
	Opiové alkaloidy
	Ekvivalenty delta-9-tetrahydrokanabinolu (Δ9-THC)
Chloristan	
Perfluoralkylované látky	PFOS; PFOA; PFNA; PFHxS; Suma PFOS; PFOA, PFNA; PFHxS

LITERATURA

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin. Úřední Věstník Evropské unie. L 31/1.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu. Úřední Věstník Evropské unie. L 139/55.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu. Úřední Věstník Evropské unie. L 139/1.

Nařízení komise (ES) č. 1881/2006 ze dne 19. prosince 2006, kterým se stanoví maximální limity některých kontaminujících látek v potravinách. Úřední Věstník Evropské unie. L 364/5.

Nařízení rady (EHS) č. 315/93ze dne 8. února 1993, kterým se stanoví postupy společenství pro kontrolu kontaminujících látek v potravinách. Úřední Věstník Evropské unie. L 37/1.